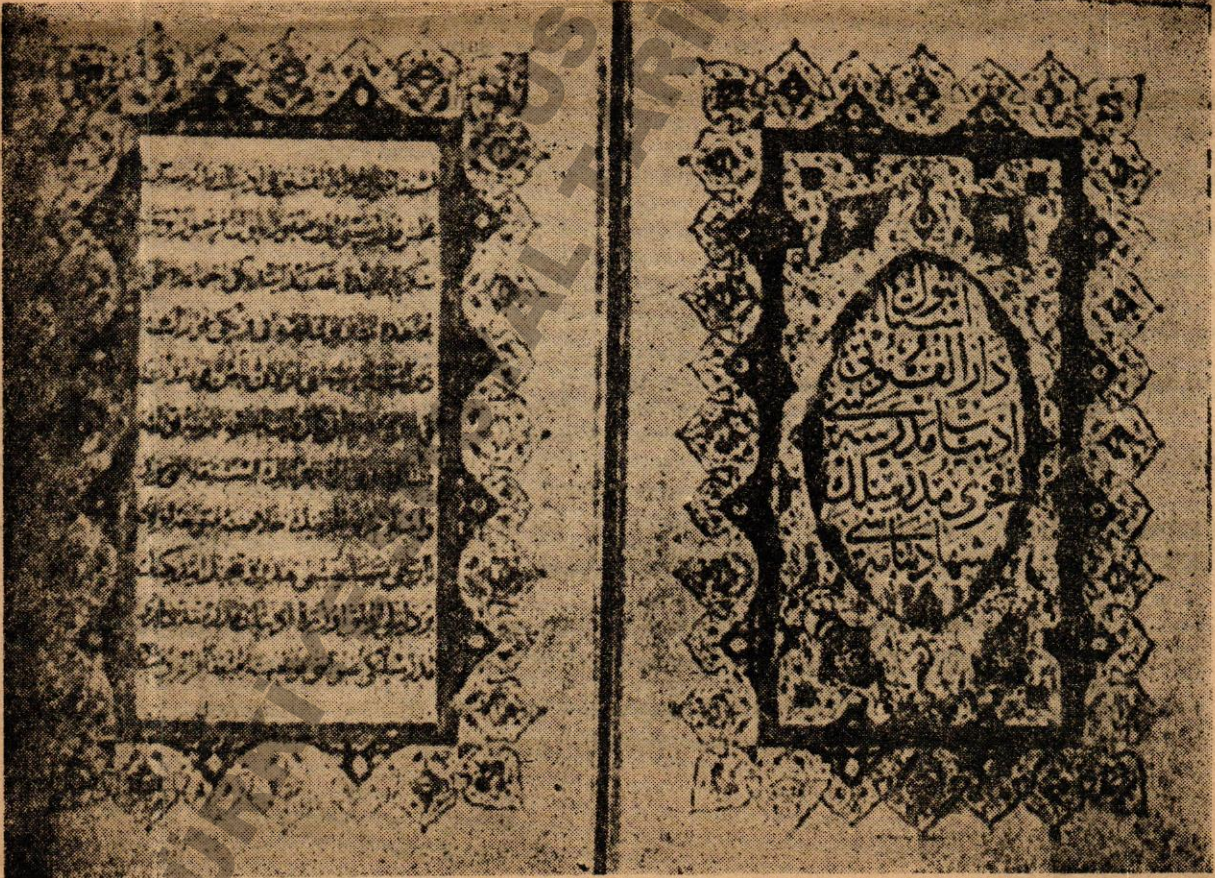

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ ATATÜRK'ÜN DOĞUMUNUN 100. YILI KUTLAMA PROGRAMI

İstanbul Üniversitesi Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı Kutlama Programı sürdürülürken, okurlarımıza İstanbul Darülfünun'u tarafından 1922 yılında Atatürk'e verilen fahri müderrislik diploması hakkında bilgi vermek istedik. Bu konuda sayın Fuat Ezgü'nün hazırladığı ve 15 Ocak 1951 tarihinde Tarih Hazinesi dergisinin 1. yıl, 5. sayısında yayımlanmış yazısını sunuyoruz.

Atatürk'ün Fahrî Müderrislik DİPLOMASI

Atatürk'e verilen fahri Müderrislik diploması.

İsmail Peker Berin Şentürk	Kolloid Kimya Analitik Kimya	Gökçeada Çevresinde Mevcut Esmer Yosunların İki Çeşidinden $V_2O_5-Al_2O_3$ Katı Elektrolit Sisteminin Elektriksel Özelliklerinin İncelenmesi 6-Keto 9-17 Mono Metil Sübstitüe Oktadekanoik Asitler Arsenik Trioksit ve Trisülfürün Kalsiyum Karbür İle İndirgenmesi
Süleyman Tanyolaç İbrahim Yusufolu	Genel Kimya Metallurji	
İŞLETME FAKÜLTESİ		
A. Can Baysal	Davranış Bilimleri	Tutum Kavramına Kuramsal ve Uygulamalı Bir Yaklaşım ve İşletmelerde İşle İlgili Tutumlar Üzerine Bir Araştırma Örneği İşgücü Devri ve Prodüktivite Etkileri
Hasan Çatalca Neyran Orhunbilge	İstatistik İstatistik	Türk İmalat Sanayiinde Ortalama İşletme Büyüklüğü, Değişmeleri, Sebep ve Sonuçları
Nuri Özgür	Üretim	Politika Yineleme Yöntemine Dayalı Bir Yenileme Yatırım Modelinin Bilgisayar İçin Geliştirilmesi ve Bir Uygulama
Göksel Yücel	Finansal Muhasebe	Pazarlama Eylemlerinde Bütçe Kontrolü ve Türkiye'deki Uygulamalar.
VETERİNER FAKÜLTESİ		
Nuri Arıkan	Cerrahi	Köpeklerde Genel Anestezi ve Elektrokardiyografi İlişkileri Üzerinde Araştırmalar
Mustafa Bostan	Bioistatistik ve İşletme Ekonomisi	İstanbul İli Tavukçuluk İşletmeciliğinin Ekonomik Yapısı ve Temel Yönetim Sorunları
Behiç Serpek	Biokimya	Koyun Kan Serumlarında Bakır ve Serüloplazmin Konsantrasyonları Üzerinde Çalışmalar
Erkut Tüzer	Parazitoloji	İstanbul İli ve Çevresinde Sığırlarda Görülen Babesia, Theileria ve Anaplasma Türleri ve Bunlardan Oluşan Enfeksiyonların Yayılışı Üzerinde Araştırma
EDİRNE TIP FAKÜLTESİ		
Atanur Balcı	Fizyolojik ve Biyolojik Bilimler	Sağlıklı Çocuk ve Erişkinlerle Down Sendromlu Çocuklarda Eritrosit Adenozin Deaminase Aktivitesi
Yakup Efe Selda Elçi	Radyoloji Radyoloji	Kısa Dalga Akımların İ.V. Ürografi Üzerine Etkileri Radyoterapinin İnce ve Kalın Barsakta Oluşturduğu Radyolojik Değişiklikler İle Antispazmotik ve Antikolinerjiklere Ek Basıncılı Opak Lavman'ın Taniya Katkısı
Mustafa Erçek A. Turan Fettahoğlu	Ortopedi ve Travmatoloji Radyoloji	Erişkinde Humerus Üst Uç Kırıkları ve Tedavi Metodları Mide Peristaltizminin Arttırılması Sırasında Yapılan Sineradyografik İncelemenin Taniya Olan Katkısı
Ahmet Gökçel	Genel Patoloji ve Patolojik Anatomi	Yaşlılıkta Mezenter Lenf Dğümlerinde Görülen Değişiklikler ile T ve B Lenfosit Oranları
Seniha Gül	Mikrobiyoloji, Parazitoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları	Proteuslar'ın Balıklı Ağarda Oluşturdukları Renk Değişikliğinin Mekanizması Üzerine İncelemeler
Gülçin Özay	Fizyolojik ve Biyolojik Bilimler	Türk Toplumundaki Normal Kadın ve Erkeklerin Parmak Uçlarına Ait Dermatografik Farklılıklar
Coşkun Özsarac	Genel Patoloji ve Patolojik Anatomi	Eritrosit Membranındaki Bakteriel Antijenle Değişikliklerinin Eritrofagositoz Olayına Etkisi
Züleyha Mutlu	Mikrobiyoloji, Parazitoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları	Hidatik Kist Tanısında Kullanılan Geleneksel Yöntemlerin (Casoni ve Weinberg) Yeni Bazı Yöntemler Karşısındaki Durumu Hakkında Bir İnceleme
Ömer Sağ	Radyoloji	Lenfomalı Olgulara Uygulanan Lenfanjiografi, Inferior Venakavografi ve Ürografi Bulguların Değerlendirilmesi

ÜNİVERSİTEMİZDE 633 PROFESÖR, 41 ÜNİVERSİTE PROFESÖRÜ, 645 DOÇENT, 1725 ASİSTAN 192 UZMAN VE 121 OKUTMAN GÖREV YAPMAKTADIR.

Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür. Kültür, okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden mâna çıkarmak, ders almak, düşünmek, zekâyı terbiye etmektir. (1936)

H. Öztürk

bugünden başlamak üzere beş gün süreyle yapacaktır. Bu nedenle, törenimiz, aynı zamanda Atatürk Devrimleri İkinci Uluslararası Sempozyumunun açılışını da içermektedir.

Yaptıklarını, ulusu ve bütün insanlık için değerli bir miras olarak bırakan, insanlık idealinin bu âşik ve mümtaz simasını, ebediyete intikalinin kırk üçüncü yılına rastlayan doğumunun yüzüncü yıldönümünde, bütün uluslar, eminim ki, bizimle birlikte hayranlık ve saygıyla anmaktadırlar. Bunun en canlı kanıtını, aramızda bulunan sayın konuklarımız oluşturmaktadır.

Bugün, bizler, O'nun var ettiği vatanda, O'nun devrim ve ilkeleriyle yetişen özgür insanlar olarak yaşamamın minnetini duyuyoruz. O'nun kafalarımızın aydınlığı, kalplerimizin heyecanı olarak nesillerden nesillere devredeceğiz. Türk ulusu yaşadıkça, insanların varlığına akıl egemen oldukça, her neslin Türk çocuğu, Atatürk'ü anmak için birbir fırsat bulacaktır. Biz bu fırsatlardan önemli birini, bulmuş olmaktan kıvançlıyız. Atatürk'ü doğumunun yüzüncü yılında anmak, ona minnetlerimizi bu vesileyle de ifade etmek gibi müstesna bir talihi yaşıyoruz.

Bu duygularla, hepinize saygılar sunarım. Teşekkür ederim.» Bu konumayı Atatürk Devrimleri Araştırma Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Yılmaz Altuğ'un konuşması izlemiştir. Aynı gün, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ile İstanbul Devlet Korosunun katılımıyla «Kültür ve Sanat Şöleni» sunulmuştur.

15 Mayıs'a kadar devam eden milletlerarası sempozyuma Amerika'dan 5, Bulgaristan'dan 3, İtalya'dan 2, Japonya'dan 2, Almanya'dan 1, Avusturya'dan 1, Yunanistan'dan 1, Sovyetler Birliği'nden 1, Pakistan'dan 1, Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinden 25 bilim adamı ile Devrim Tarihi Enstitüsü genel kurul üyeleri çağırılmıştır. Sempozyumda «Atatürk'ün fikirlerinin ve devrimlerinin evrenselliği» teması ele alınmış ve Atatürk'ün ekonomi, tarih, felsefe, hukuk, dünya görüşleri üzerine şu bildiriler verilmiştir :

«Kemalist Model ve Japonya'nın Modernleşmesi» (Prof. Dr. İsmet Giritli); «Eğitim Devrimi ve Atatürk» (Prof. Dr. Vakur Versan); «Atatürk'ü jülüğün Temel Amacı ve Yöntemleri» (Ord. Prof. Reşat Kaynar); «Türk Devrimi ve Üçüncü Dünya Ülkeleri» (Prof. Dr. Suna Kili); «Atatürk Devrimlerinin Zamanın Alman Basınına Yankıları» (Christine Brasch); «Üçüncü Dünyayı Müjdeleyen» (Vedat Nedim Tör); «Talat Paşanın Kemikleri... Cumhuriyetle İmparatorluk Arasında Bir Diyalog ve Atatürk'ün Devrimlerinin Evrenselliği» (Prof. Dr. Robert Olson); «1923 — 1938 Dönem Sanayileşme Politikaları» (Prof. Dr. Erol Manisalı); «Türk Dilinde Reform ve Atatürk» (Prof. Dr. Talat Tekin); «Atatürk ve Türk Tarihi» (Prof. Dr. Şahabettin Tekindağ); «Türkiye Büyük Millet Meclisinin Gizli Celse Zabıtlarına Göre 1921 Türk Rus Andlaşmasındaki Önemli Meseleler» (Prof. Dr. Yılmaz Altuğ); «Atatürk Döneminde Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Kuruluşu» (Prof. Dr. Erdo-

ğan Alkin); «Kemalist Ekonomik Kalkınma Modeli» (Prof. Dr. Mustafa A. Aysan); «Atatürk ve İktisat Politikası» (Prof. Dr. Feridun Ergin); «İdeoloji Olarak Atatürkçülük» (Prof. Dr. Esat Çam); «Filozof Atatürk» (Doç. Dr. Kutlu Merih); «Avusturya Elçilerinin Görüşüyle Kemal Atatürk» (Dr. Ernst Petritsch); «Atatürk'ün Dil, Kültür ve Edebiyat Konuları Üzerindeki Düşünce ve Görüşleri» (Prof. Dr. Abdülkadir Karahan); «Dünyada Kadın Haklarının Öncüsü : Atatürk» (Prof. Dr. Emel Doğramacı); «Amerikan Büyükelçisi Joseph Grew ve Atatürk Devri» (Prof. Dr. Carl Max Kortepeter).

ROMA'DA «TÜRKİYE HAFTASI»

İstanbul Üniversitesi ve Roma Üniversitesi, imzaladıkları Kültürel ve Bilimsel İşbirliği Anlaşmasının ilk ürünü olarak 23-27 Kasım 1981 günlerinde, Roma'da «Atatürk'ün Doğumunun 100. Yıldönümü Nedeniyle Türkiye Haftası» («Settimana della Turchia in occasione del I Centenario della Nascita di Atatürk») düzenleyeceklerdir. Büyük Atatürk'ün ve Cumhuriyet Türkiye'sinin çeşitli yönlerinin inceleneyeceği sekiz oturumdan oluşan bir sempozyum dışında, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma ile Kültür Bakanlıklarının tensip ve yardımlarıyla, biri Klâsik Türk Müziği, diğeri Klâsik Batı Müziği olmak üzere iki konser, sergiler ve benzer kültürel etkinlikler öngörülmektedir.

DİĞER FAALİYETLER

Üniversitemizce bu programa dahil olarak çeşitli bilim dalları açısından Atatürk ile ilgili görüşleri içeren «Atatürk Armağanı» adlı bir yayın hazırlanacaktır.

İstanbul Üniversitesi Kütüphanelerinde bulunan Atatürk konulu kitapların toplu kataloğu hazırlanmıştır. Otuzun üzerinde fakülte ve enstitü kitaplığının taranması sonucu bin kadar kitap konularına göre ve hangi kitaplıkta bulunduğu belirtilerek tasnif edilmiştir.

İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesinde bulunan Atatürk'le ilgili kitaplar ve Atatürk'ün İstanbul'a geldiği zaman istemiş olduğu kitaplar sergilenecektir.

İstanbul Üniversitesinin Atatürk'ün 100. Doğum Yılı Kutlama Programına dahil tüm faaliyetleri kapsayan broşür, cep programı ve afişler de 1981 başına kadar hazırlanıp dağıtılacaktır.

İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ :

«Atatürk'ün 100. Doğum Yılı Onuruna İstanbul Tıp Fakültesi 6. Kurultayı» :

20-25 Eylül 1981 tarihleri arasında Atatürk Kültür Merkezi ve Üniversite Merkez Binasında düzenlenecek bu kurultayda aşağıda belirtilen 7 bilimsel toplantı yer almaktadır.

Atatürk'ün bir çoklarımız tarafından hiç bilinmeyen bir cephesi hiç şüphesiz fahri profesörlüğüdür. Bu makalemiz de şimdiye kadar hiç nesredilmemiş vesikalara dayanarak okuyucularımıza büyük Ata'nın Türk tarihine mal edilmiş bulunan bu cephesini de aydınlatmağı vazife bildik.

1922 yılı yazında, büyük zaferden bir kaç gün sonra İstanbul hükümeti son günlerini yaşarken; 10 Eylül günü bir toplantı yapan İstanbul Darülfünunu «Üniversitesi» Edebiyat Fakültesi müderrisler meclisi (Profesörler Meclisi) müderris Yahya Kemal beyin «Büyük Şairimiz» teklifi üzerine tam ekseriyetle, Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi ve Başkumandan Gazi M. Kemal Paşaya fahri müderrislik ünvanını tevcih etmiştir.

İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi müderrisler meclisinin 1922 — 1923 (1338 — 1339) yılları zabıt defterlerinden çıkardığımız bu mevzu ile ilgili tarihi notları aynen dercediyoruz :

«19 Eylül 1338 (1922) tarihli celsede»

I — «Yahya Kemal Beyin Başkumandan Mustafa Kemal Paşaya fahri müderrislik ünvanını tevcihi hususundaki teklifi kabul edilerek atideki telgrafın kaşidesi karargir olmuştur.»

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi ve Başkumandan Müşir Gazi Mustafa Kemal Paşa hazretlerine

İstanbul darülfünunu edebiyat medresesi meclisi müderrisini 19 Eylülde akdettiği celsede zat-ı münci-i kumandanilerini fahri müderrisliğe müttefikân intihap etmekle kesbi fahreyler.

İstanbul darülfünunu edebiyat Medresesi Riyaseti Necip Asım

«13 Teşrinsani 1338 tarihli celsede»

II — «Mustafa Kemal Paşa hazretlerinin cevabı telgrafi okundu : Türk harsının mihrakı olan fakülteniz fahri müderrisliğine intihabımdan dolayı meclisine teşekkür ederim. Eminim ki millî istiklâlimizi ilim sahasında fakülteniz ikmal edecektir. Bu şerefli tekâmülün husulünü deruhde eden heyetiniz arasında bulunmak bence haizî iftihadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan Gazi Mustafa Kemal

Mustafa Kemal Paşaya takdim edilecek fahri müderrislik şahadetnamesinin Necip Asım, İzmirli Hakkı, Şemsettin (Günaltay) beyler tarafından paşaya tevdi takarrur etmiştir.

Makalemizle birlikte bir fotoğrafını da takdim ettiğimiz bu diplomanın metni şöyledir :

«İstanbul darülfünunu edebiyat medresesi meclisi müderrisini 19 Eylül 1338 tarihinde aktettiği içtimada millî mücadelenin büyük kahramanı ve yeni Türk Devletinin müessisi olan Başkumandan Gazi Mustafa Kemal Paşa hazretlerine Türk milletinin ve Türk harsinin istiklâlini müeyyit ve İslâm kavimlerinin halâsına müteveccih olan tarihî mesaisini takdir ve tebcih ettiğinin bir delili olmak üzere edebiyat medresesi fahri müderrisliği ünvanını tevcihe karar vermiştir. Şaban 1341 Nisan 1339.»

Türk güzel sanatlarının muvaffak bir örneği gerek hattatlık ve gerek tezyinat bakımından kıymetli bir eser olan bu diploma hakkında sanat yönünden biraz malûmat vermeyi faydalı bulduk :

Diploma kırmızı bir kap içinde iki sahifeden ibaret olarak ciltlenmiştir. Kapın etrafı altın sularla yaldızlanmış ve kapın her iki yüzünde beyzî şekilde altın tezyinat yapılmıştır. Kapın iç yüzleri ve metni ihtiva eden sahife yaprakları (Medrese-tül hattatin) de hususî olarak imal edilmiş olan hareli ve ebrulu kâğıtlardır. Mustatil şeklinde olan sahifenin etrafı altın sularla çevrilmiştir. Çividi, lâl renkler ve altın tezhiplerle bütün sahife Türk madifleriyle tezyin edilmiştir. Bu tezyinat sahifenin ortalarına doğru kesifleşerek, beyaz bir boşluk bırakmaktadır. Buraya o devrin en meşhur hattatlarından Şeyhül Hattatin Hacı Kâmil efendi tarafından fevkalâde bir sulus yazı ile «İstanbul Darülfünunu Edebiyat Medresesi fahri müderrislik şahadetnamesi» yazılmıştır. İkinci sahifenin kenarı yine altın sularla tezyin edilmiş olup içinde fahri müderrislik tevcihi olarak Hacı Kâmil efendi kalemîyle reyhani hattı ile yazılmıştır. Bu kıymetli tezyinatı yapan san'at-kâr Hamit Kâmil beydir. Diplomanın altında İstanbul Darülfünun eminliği ve fakülte reisliğinin resmi mühürleri bulunmaktadır.

REKTÖRLÜK

«Atatürk Devrimleri II. Milletlerarası Sempozyumu»

Atatürk Devrimleri Araştırma Enstitüsü, 11-15 Mayıs 1981'de «Atatürk Devrimleri II. Milletlerarası Sempozyumu»nu düzenlemiştir. İstanbul Üniversitesi Atatürk Yılı Kutlama Programının resmî açılışı, bu sempozyumun açılışıyla birlikte Atatürk Kültür Merkezinde yapılmıştır. Rektör Prof. Dr. Cem'i Demiroğlu açış konuşmasında şunları söylemiştir: «Rektörü bulunmaktan onur duyduğum İstanbul Üniversitesinin, Atatürk'ün doğumunun yüzüncü yılı dolayısıyla yapacağı kutlamaların başlama törenine katılmak lütfunda bulunduğumuz için, hepimize teşekkür ederim. Tö-

renimizin açış konuşmasını lütfeden Sayın İstanbul Valisine şükranlarımı ifade ederim.

Ülkemizde doğru, yeni, güzel herşeyin tarihi Mareşal Gazi Mustafa Kemal Atatürk'le başlıyor. Biz toplum olarak da, fert olarak da O'nun eseriyiz. İstanbul Üniversitesi de, O'nun eseri olmaktan daima kıvanç duymuş ve O'na lâyık olmaya her zaman özen göstermiştir. Nitekim, Üniversitemiz, Atatürk Devrimleri Araştırma Enstitüsü kuran ilk bilim kurumumuzdur. Bu yıl diğer üniversitelerimizin de bizi izlediklerini sevinçle görüyoruz. Cumhuriyetimizin ellinci yıldönümü münasebetiyle Atatürk Devrimleri Birinci Uluslararası Sempozyumunu yapmayı, bildirimlerini yayınlamayı başarmış olan Enstitümüz, Atatürk'ün doğumunun yüzüncü yılı dolayısıyla İkinci Uluslararası Sempozyumu,